

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

CRAI Unitat de Gestió de la Col·lecció
Taller de Restauració

Memòria de Restauració

Ms 975 (C35)

DIETARI SISÈ

Direcció i realització

Anna Rossell

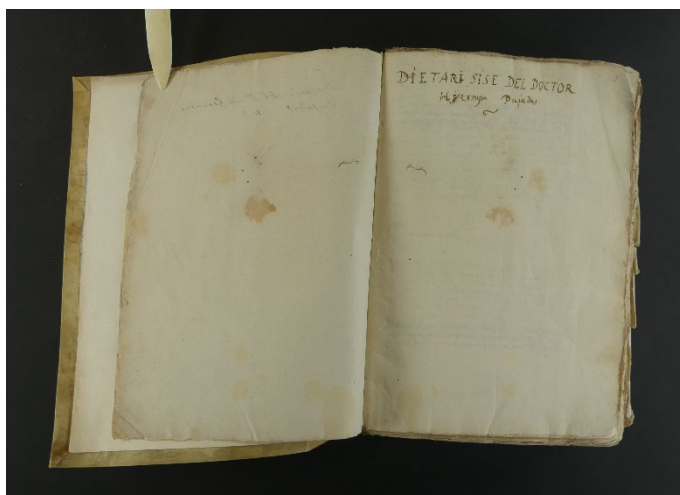
Barcelona, 11 de maig de 2026

MATÈRIA:	Manuscrit
-----------------	-----------

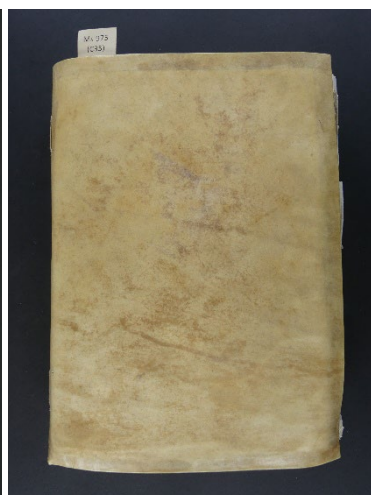
NÚM. FITXA	2025-018
-------------------	----------

AUTOR	Hieronym Pujadas				
TÍTOL	Dietari sisè				
LLOC / DATA	Castelló d'Empúries / 1626-1630				
SIGNATURA	Ms. 975 (C35)				
REGISTRE	7730008249				
DIMENSIONS	33,5 x 23,5 x 5 cm				
FULLS	340 pàgines aprox.				
SUPORT	paper				
TÈCNICA	Manuscrita i tipogràfica				
ENQUADERNACIÓ	si				
PROCEDÈNCIA	CRAI Biblioteca de Fons Antic				
DATA RESTAURACIÓ	28/05/2025 – 11/05/2026				
<table> <tr> <td>ESTAT DE CONSERVACIÓ</td><td>3-Dolent</td></tr> <tr> <td colspan="2"><i>1-bo, 2-regular, 3-dolent, 4-greu, 5-ruïnos</i></td></tr> </table>		ESTAT DE CONSERVACIÓ	3-Dolent	<i>1-bo, 2-regular, 3-dolent, 4-greu, 5-ruïnos</i>	
ESTAT DE CONSERVACIÓ	3-Dolent				
<i>1-bo, 2-regular, 3-dolent, 4-greu, 5-ruïnos</i>					

IMATGES

Portada

Enquaderació

Llom

DESCRIPCIÓ DE LA PEÇA

El **Dietari Sisè (1627-1630)** és un manuscrit d'alt valor històric escrit per **Jeroni Pujades** (1568-1635), una figura clau de la historiografia catalana moderna.

Aquest document forma part de la sèrie de dietaris elaborats per aquest autor, que recullen esdeveniments quotidians, polítics i socials de la Catalunya de principis del segle XVII. Són descripcions detallades del context polític i social de Catalunya durant aquests anys.

Es tracta d'una font primària essencial per a l'estudi de la història moderna catalana.

Restaurat el 1972 per Rafel Anglès, per unir els dos manuscrits que prèviament eren documents independents (Ms 2000 i Ms 975). Aparentment, s'hauria mantingut l'enquadrernació del Ms 975.

Bloc del llibre:

El bloc del llibre està format per més de 340 pàgines. La foliació és moderna i a llapis, en un moment donat se sobreposen dues numeracions, entenem que una d'elles és anterior a la unió dels dos manuscrits. El llom del bloc està encolat i cosit directament al llom de l'enquadrernació amb uns reforços de pell a l'interior d'aquesta.

Hi ha guardes encolades i guardes volant que han estat posades noves però que ja estan trencades degut a la força de l'enquadrernació.

El llibre està format per un recull de documents diversos amb papers manuscrits, impresos i gravats de diferents mides.

Tintes:

Troben diferents tintes manuscrites, tintes tipogràfiques greixoses de color negre, anotacions a llapis i segells al llarg de tot el llibre. Exactament trobem anotacions a llapis a les pàgines 138 i 339. Segells de la Biblioteca Provincial de Barcelona a les pàgines 141, a la pàgina 12 del llibret 10 i a les 203, 230, 260, 292 i 322 i 334 pel revers.

En general les tintes es troben en bon estat de conservació, excepte la part del llom del llibre. El fet que els fulls estiguin encolats impedeix la lectura de les pàgines on l'escriptura comença a ran del llom.

També trobem a la pàgina 248 restes d'un segell de lacre i a la 314 quatre papers amb diferents segells secs encolats al full amb lacre.

Relligadura i enquadrernació:

L'enquadrernació es moderna de pergamí, segurament fou aprofitada. Hi ha la signatura topogràfica actual i títol manuscrit al llom. No presenta tanques i podem apreciar uns fils que surten pel llom imitant les enquadrernacions on els quadernets estaven cosits directament al llom. En aquest cas els fils estan posats de forma decorativa i la pell de reforç que solia anar per fora està posada a dintre. Hi ha mes forats que fils.

El seu estat de conservació és bo.

Observacions:

Com ja hem mencionat, aquest llibre va ser restaurat al 1972. Sembla que es va aprofitar aquesta restauració per unir dos manuscrits dins de l'enquadrernació d'un d'ells, el Ms975, per això el pergami presenta en el llom mes forats dels fils que hi ha. Es va realitzar un relligat dels dos volums encolant els quaderns entre ells i després es va posar l'enquadrernació simulant que anaven cosits pel llom. Amb el temps ha acabat desenganxant-se el bloc de les cobertes de pergami perquè l'enquadrernació era massa petita pel bloc del llibre.

També trobem restauracions en el paper del bloc en diferents pàgines.

IMATGES DE FOLIACIÓ

UNIVERSITAT DE BARCELONA CRAI Centre de Recerca per a l'Aprenentatge i la Investigació

NUM. FITXA 2025-018

Cap del llibre

Descripció dels quaderns

fuls solts
fuls amb solapa
fuls encolats
fuls mutilats
papers solts

cost original
cost de reparació
pas de capçada
numeració incorrecta
escaviana

escaviana encolada

Alçada dels nervis i de les cadenes

peu del llibre

UNIVERSITAT DE BARCELONA CRAI Centre de Recerca per a l'Aprenentatge i la Investigació

ESTAT DE CONSERVACIÓ

Tintes: Bo

Les tintes no són solubles en aigua, ni les impreses ni les manuscrites.

Suport: Dolent

Pèrdues per estrips, insectes, fongs i mutilacions.

Taques d'ús, fongs, insectes, humitat i oxidació.

Deformacions per plecs, arrugues, estrips i contraccions.

Alteracions cromàtiques per oxidació, llum, contacte i pol·lució.

El paper és manual, amb verjura, filigranes i barbes.

Enquadernació:

Cobertes: Bo

Sembla que es va aprofitar la restauració de 1972 per unir dos manuscrits dins de l'enquadernació d'un d'ells, el Ms975.

El pergamí presenta en el llom mes forats dels fils que hi ha.

Relligat: Regular

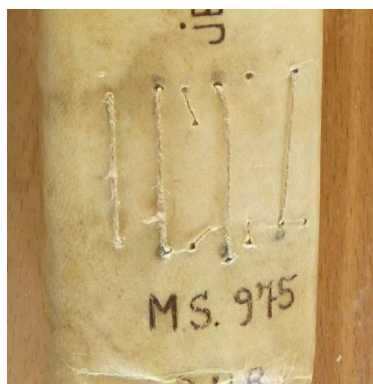
El relligat no segueix cap criteri. Les cobertes van per un costat i el bloc del llibre per un altre.

Hi ha dos tires de tela que estan entrelligades amb els cordills i sobresurten per sobre del bloc, entenem que es deurién posar per donar més força al bloc.

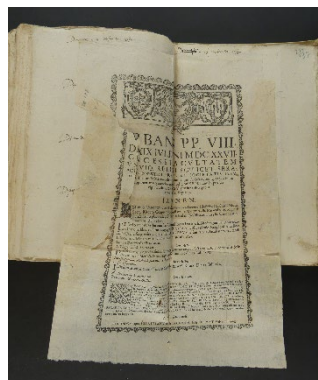
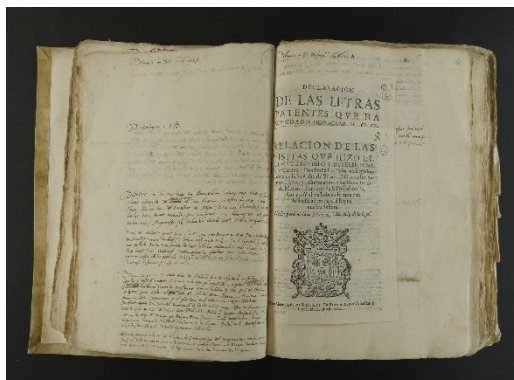
Trobem quaderns molt encolats en el seu interior per la part del llom i alguns estan encolats també entre ells amb una cola plàstica molt dura.

No hi ha trencafiles ni capçades.

IMATGES

Detall dels cordills per l'exterior del llom i de la pell a l'interior amb el cordill falsejat a mode de decoració.

Detall de diferents papers impresos a dins del llibre i d'un desplegable.

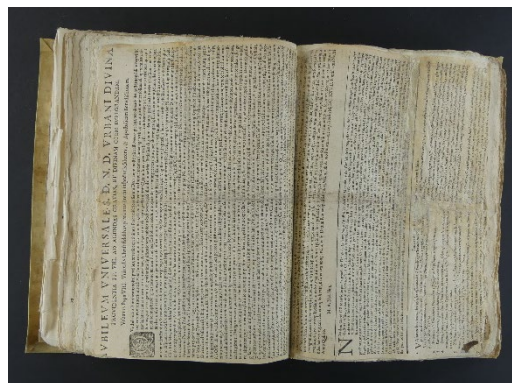
Detall de l'estat de conservació del tall davanter.

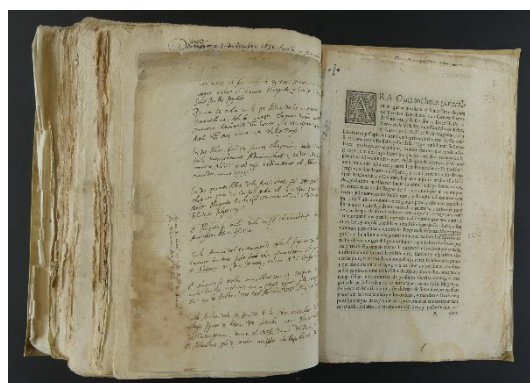
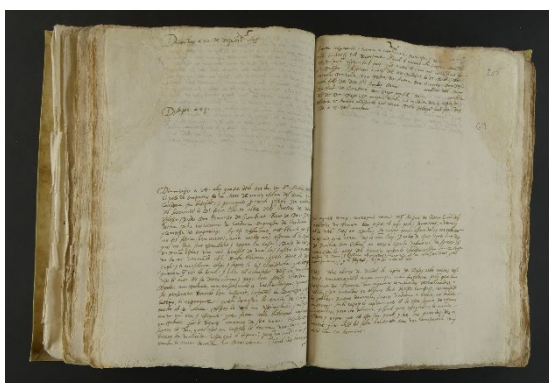
Visió general i detall del cosit del llibre amb la tira de tela enroscada al fil del cosit.

Visió general i detall dels reforç de pell a l'interior de la coberta de pergamí sense cap altre funció que la decorativa

Veiem la mala obertura del bloc i la cola del llim que impedeix la lectura de les pàgines en el marge interior.

Reintegracions antigues que han deixat una taca grisosa a la pàgina i restes d'humitats i fongs que han provocat taques.

CONCLUSIONS DE L'ESTAT DE CONSERVACIÓ

Ens trobem davant d'un llibre que fou restaurat el 1972 amb els criteris de conservació d'aquella època amb una enquadernació aprofitada i que li és petita. També trobem fongs, taques d'humitat i reintegracions de paper que creen tensions i han tacat el paper de color gris. D'altra banda, la cola posada per enganxar els fulls dins els quadernets no permet la completa llegibilitat de l'obra. És per això que considerem prioritari intervenir. Se li ha de fer una enquadernació adient i els fulls s'han de poder llegir completament. També recomanem treure les reintegracions i tornar-les a fer amb la cola i el material actual.

Es vol retornar al llibre la seva integritat física i estètica per preservar així el seu gran valor documental i cultural i fer possible la seva manipulació per part dels investigadors que ho necessitin.

PROPOSTA DE RESTAURACIÓ

<u>EL BLOC</u>	<u>ENQUADERNACIÓ</u>	<u>SISTEMA DE PRESENTACIÓ</u>
1. Desmuntatge 2. Desinfecció 3. Neteja 4. Desacidificació 5. Consolidació 6. Reintegració	7. Enquadrernació nova en pergami. 8. Cosit d'arxiu passant el cordill per fora del llom amb reforços de pell. 9. Tanques de botó amb gamusa trenada de 4 fils.	10. Encerat de protecció 11. Capça de conservació a mida

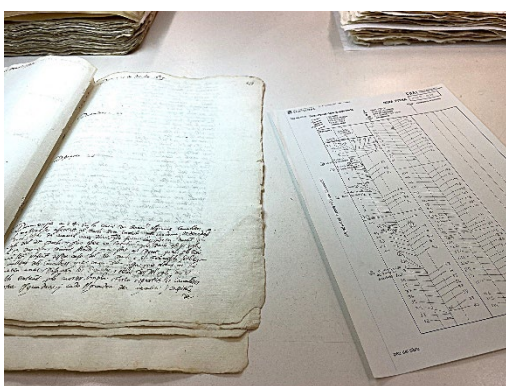
PROCÉS DE RESTAURACIÓ: BLOC

1. DESMUNTATGE DEL BLOC	Materials
1.1 Retirada en sec de les cobertes, deixant les guardes noves posades en el seu lloc. 1.2 Es conserva tot el material que anem recollint del cordill del cosit i dels reforços de tela.	1.1 Bisturí, tisores i pinces. 1.2 Bossa de plàstic de polipropilè.
2. DESINFECCIÓ	
2.1 Polvorització amb alcohol al 70% en aigua dels fulls amb fong abans de fer-los la neteja humida.	2.1 Alcohol i Aigua (70% - 30%)
3. NETEJA	
3.1 Neteja en sec: eliminació mecànica de la brutícia superficial, especialment de les primeres i últimes pàgines. 3.2 Neteja humida mitjançant banys de 10 minuts en H ₂ O tèbia. 3.3 Eliminació de les restauracions antigues. Dins la cubeta es retiren una a una i es desenganxen els fulls encolats.	3.1 Paletina plana, goma de fum i goma Milan 430. 3.2 Aigua tèbia 3.3 Paletina 3.4 Pinces
4. DESACIDIFICACIÓ	
4.1 Desacidificació: mitjançant l'aprest	4.1 Aigua semi saturada d'hidròxid càlcic.
5. CONSOLIDACIÓ	
5.1 Consolidació del suport: a la taula de succió. 5.2 Consolidació dels estrips: de forma mecànica.	5.1 Tilosa MH300 a l'1,2% en aigua semi saturada d'hidròxid càlcic. 5.2 Paletina japonesa. 5.3 Paper japó de 10gr/m ² . 5.4 Tilosa MH300 al 3,5% en aigua semi saturada d'hidròxid càlcic. 5.5 Espàtula calenta 5.6 plegadora, pinces, pinzell i tisores
6. REINTEGRACIÓ	

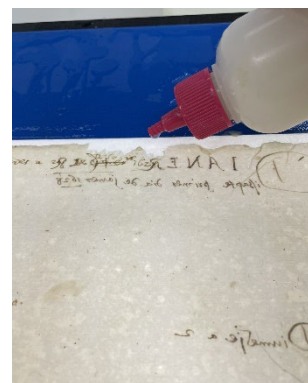
6.1 Reintegració a la taula de succió: de les perforacions d'insectes, pèrdues de les vores i unió de les pàgines separades.
6.2 Reintegració mecànica: de les pèrdues.

6.1 Pasta de paper de les mostres 3.2 i 3.4.
6.2 Tilosa MH300 1,2 i 3,5%
6.3 Paper japó de 33gr/m². en aigua semi saturada d'hidròxid càlcic.
6.4 Espàtula calenta
6.5 plegadora, pines, pinzell i tisores.

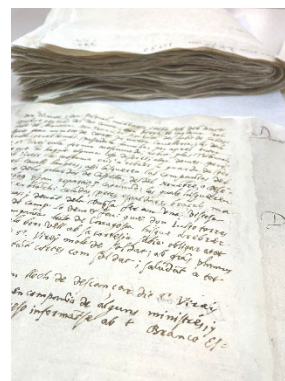
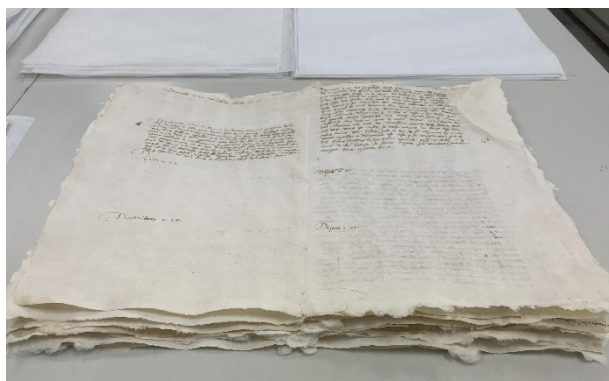
IMATGES

Desmuntatge, foliació i procés de rentat del bloc del llibre.

Aprest del paper i reintegració a la taula de succió.

Repàs dels fulls i plegat dels quadernets.

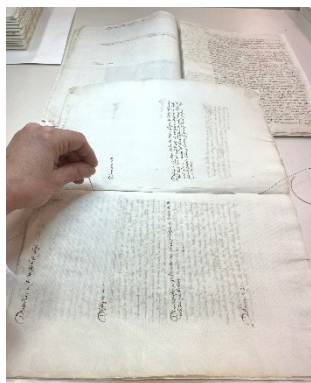
ENQUADERNACIÓ

7. ENQUADERNACIÓ	Materials
7.1 Enquadrernació nova: seguint el model de les enquadrernacions dels llibres d'arxiu en pergami.	7.1 Pergamí nou tallat a la mida del llibre.
8. COSIT	
8.1 Cosit per quadernets: es cus cada quadernet de forma independent sense nervis. 8.2 Unió de tots els quadernets: els quadernets s'han ajuntat de dos en dos, excepte els tres primers que van junts. 8.3 Cosit al pergami de l'enquadrernació: es posa un reforç de pell a l'exterior del llom de pergami i es cusen els quaderns al pergami passant el fil per fora. En total n'hem passat 6.	8.1 Fil de lli de color natural de 2 caps. 8.2 Agulla 8.3 Pell rebaixada
9. TANQUES I XINXETES	
9.1 Tanques: de botó amb gamusa trenada de 4 fils. 9.2 Xinxetes: de gamuza a mode de botó que lliga les solapes perquè no es moguin.	9.1 Gamusa

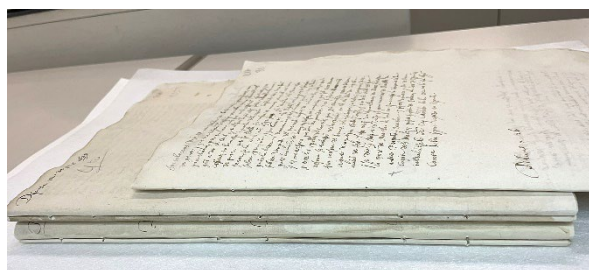
IMATGES

Procés de perforar i unir cada quadernet de forma independent.

Lligat dels quadernets al llom de l'enquadrernació nova.

Muntatge dels quadernets abans de cosir-los a l'enquadrernació.

SISTEMES DE PRESENTACIÓ

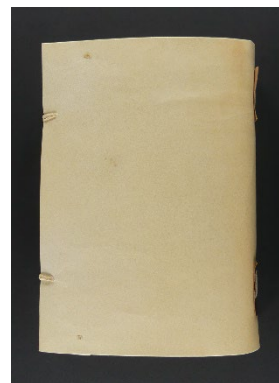
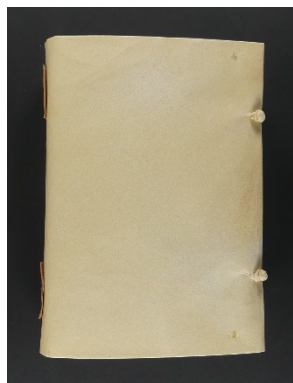
10. ENGERAT DE PROTECCIÓ	Materials
10.1 Engerats de protecció: de les cobertes amb cera de conservació Renaissance.	10.1 Cera microcristal·lina Renaissance.
11. CAIXA DE PROTECCIÓ	
11.1 Caixa de protecció: amb cartró coarrugat.	11.1 Premier Duo TM Archival gris/ blanc.

IMATGES

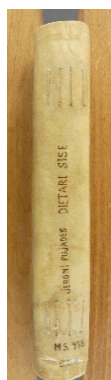

Caixa de Conservació feta a mida del llibre.

IMATGES FINALS D'ABANS I DESPRÉS DE LA RESTAURACIÓ

Coberta del davant i del darrera

Llom

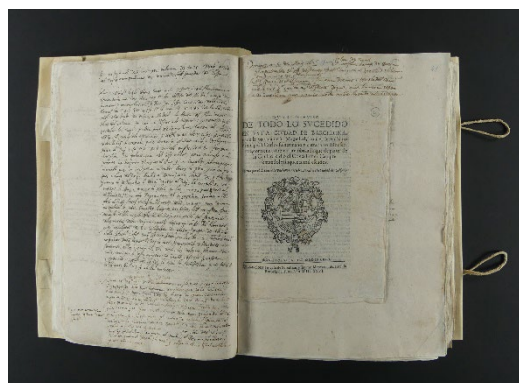
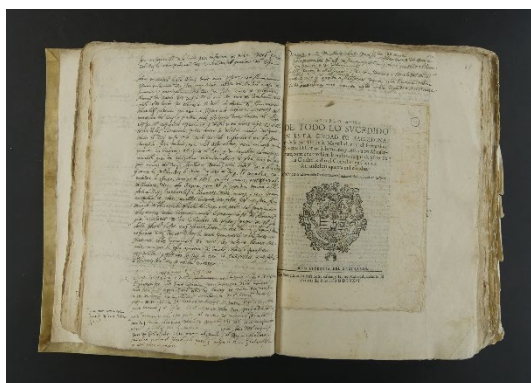
Tall superior i inferior abans i després de la restauració.

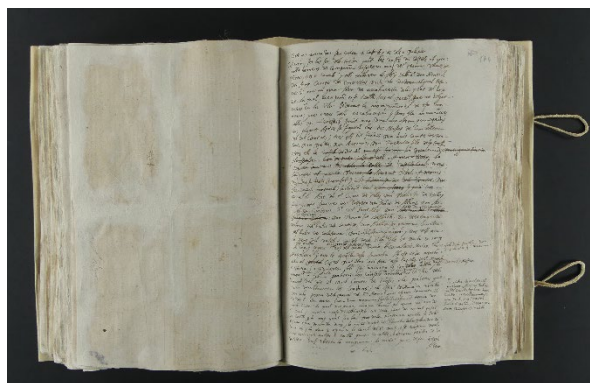
Tall davanter abans i després de la restauració.

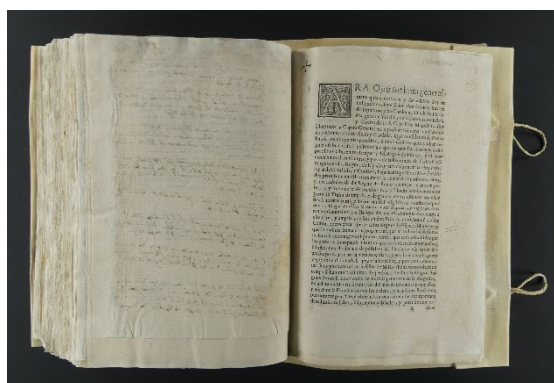
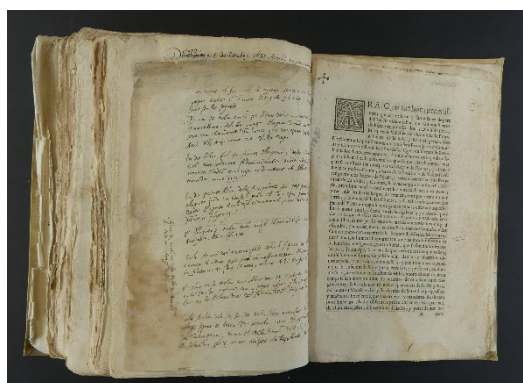
Guardes modernes que s'han trencat i coberta sense guardes encolades que permet la obertura sense que es trenqui.

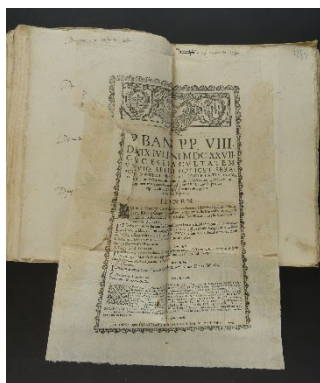
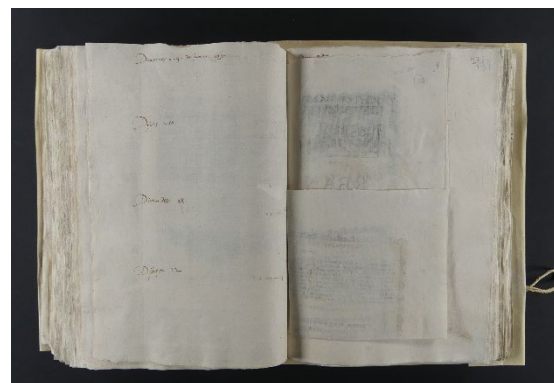
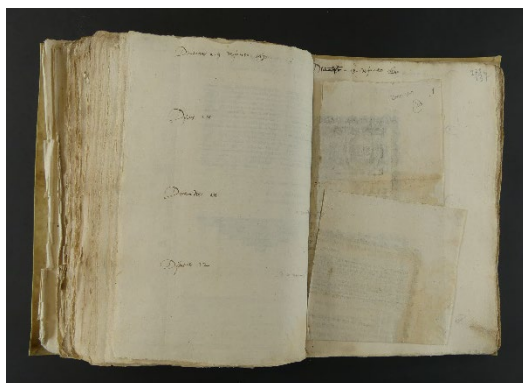
Abans i després d'una pàgina aleatòria.

Abans i després on es veu la brutícia i la manca de llegibilitat total del text.

Abans i després on es veu la neteja de les taques d'humitat.

Abans i després del desplegable plegat i obert.